

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesечно K 1-25, godišnje K 15—. Za INOZEMSTVO K 23—. Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 81. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Riječi“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREĐNIĆTVO na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstel i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. JURE JURIM.

OGLASI PO CIENIKU.

God. X.

ŠIBENIK, četvrtak 14. svibnja 1914.

Broj 937

Još o služništvu konfidenata.

Bili u kojoj god stranci konfidenti tjeraju uvjek isti posao, uvjek su pod plaštem otačeništva za sve što hoće c. k. njihovi gospodari.

Naravno da se ta služba ne obavlja nego pod krinkom i lukavom da im se bolje izplati bilo subvencijom, bilo dvojakom plaćom, bilo unapredjenjem svog položaja.

Takov je konfident i kada je prištaša hrvatske stranke, takav je kada nastoji utemeljiti kršćansko-socijalnu stranku, takav kada udje u radikalnu koju stranku kao što je nječko bila stanka prava.

Nego koliko god se konfident prikriva, opet dodje zgodna kada mora da se odkrije, pa jedino u tim zgodama može se uviditi posve jasno komu služi.

Još ima kod našeg naroda dokaza da nas bogne nijedna vlada nije usrećila, da nas niti u snu ne misli podignuti na stepen gospodujućeg, ujedinjenog naroda, pa ima za to još uvjerenje, da nije ni za narod ni za prave probitke njegove ona stranka koju vlada hoće da narodu nametne.

Koju stranku u Dalmaciji vlada namće, za koju se zauzimlje i izlaže to je svakomu jasno barem danas. Nami je to bilo jasno pred koga godinu jer smo konfidente dobro poznivali, pa smo ih čim smo ih poznali prezreli. Njih i njihovu radnju i njihove gospodare.

Prezreli smo i sve one koji im kao diplaši služe misleć da služe stranci, kavka je bila i morala ostati prema austrijskoj vlasti.

Zaludu je danas diplašima i konfidentima izmotavati se, naši ljudi su ih prezreli i ostavili uprav u času kad ih je c. k. vlast ujarmila, a ostavili su ih i prezreli u času kada su naši ljudi mogli da su htjeli nad svima njima gospodariti,

Nisu htjeli biti nad konfidentima, koje nisu htjeli imati niti kao slugane, eto to je sve.

Da je našim ljudima bilo do kojeg konfidentskog položaja, zar nebi bili danas svi diplaši i konfidenti s njima?

All komu je do tih položaja stalo? Komu je stalo do drugovanja, do pohvale, do službe diplaša?

Do sve te liepe družine i njihove službe može držati samo gosp. grof Attens ili koji c. k. poglavari, ali ljudi slobodni i koji rade za nezavisnost, pa makar se našli bez ikoga i sami, tu bagru političku preziru, kao plod sustava u kojem nesloboden i potlačen nad Žive.

Takve bagre konfidentske bilo je u Lombardiji dok god nije narod došao do svoje vlade. Do tada u Lombardiji su kon-

fidenti imali sve, a nezavisni nisu imali nego rad za osvještenje naroda....

Uz sve to konfidenata i gospodstvo konfidenata je u Lombardiji propalo.

Kad smo proti konfidentima i njihovim diplašima, zna se da smo i proti njihovim gospodarima.

Jest, tučnjavu na Revoltelli u Trstu pripisivali smo podmukloj raboti konfidenata i upozorivali smo na oprez.

Nije naše upozorivanje pomoglo jer konfidenta ima i sa talijanske strane i jer na izazove lahko se plane.

Danas smo pred činjenicom da se sukobi dogadjaju često. U tim sukobima nastojimo koliko se može da budemo hladni, jer još mi vjerujemo da ima i nam Hrvatima i Talijanima zajedničkih interesa obrane od sleva.

Tučnjave su prolazne, pravi interesni obrane od Niemstva ostaju i uzprkos tučnjava i uzprkos demonstracija.

To oučiv kako treba, znači da mi na ovim našim obalam niti hoćemo služiti komu oruđem, niti popustiti ni pednja našega zemljista.

I uprav jer smo s toga gledišta vidili tučnjavu na Revoltelli pozivali smo naše na oprez.

Da smo imali pravo dokaziva baš Spljet. Jer tu u Spljetu c. k. poglavarstvo je pokazalo što hoće i što želi. Ono je silom htjelo da se u času sukoba i demonstracija u Trstu, po Istri i Italiji nametne hrvatskoj občini i hrvatskom pučanstvu izazivnim načinom.

Pučanstvo je reagiralo kako je najbolje znalo i moglo.

Pak? U tom času ustaju konfidenti da brane c. k. vlast i c. k. kuriju.

To im je zanat i mi smo znali da će konfidenti tražiti načina da postu konfidenstvo i služništvo u redovima složnog pučanstva.

Za tu i takovu konfidentsku službu moraju oni primiti dostojući plaću.

C. k. vlast može u našem narodu poduzeti što hoće i kako hoće i kada hoće, ne treba se njoj niti ispričavati, ne treba njoj da se brigati za odgovornost, konfidenti su tu koji će u ime hrvatstva i njekako stranke tobože hrvatske, c. k. djela najpripravnije izpričati, opravdati povahiliti.

C. k. vlast naravno mora da bude harna konfidentima i da ih ga uzvrat štiti i brani.

To je konfidentska organizacija i snaga....

Mi čestitamo svima onima koji imaju oči a neće da vide, kako postaju ne samo diplašima nego rugalom stranke, biva strankom konfidenata, služničkom...

ono što je, uspavano mrakom, ležalo u našem razigranim radošču? Ko? Duša narodna, seljačka duša, snaga narodna. Ovo veliko večno srpsko što živi u našem seljaku.

Razni su elementi koji su doneli Srbiju pobedu u velikom balkanskom ratu, niz je činjenica, snaga, energija, no najjača snaga je, prva i najzaslužnija snaga, naš seljak. On je prvi činilac naše pobjede u ratu.

III.

Oko 20. septembra, kada je mobilizacija tek otpočela, trebali ste se naći tamo negde na granici, gde su kuće raštrkane, gde su samo planine i šume, gde nema nina, niti muzike, niti govora, niti manifestacija, niti djaka, niti žena, niti šuma, varoških ulica, niti huke željezničkih stanica. Ničega nema što je moglo da izazove oduševljenje, da stvari raspoloženje. Tu da ste se našli negde sami na putu, kao električne struje prolazili bi vam kroz dušu i srce zvuci pesama što su odjekivali s desna i s leva, povici i pokliči što su se čuli od tuda iz daljine, gde su grupice mladih ili starijih ljudi u opanku i gunju sa šubarama, žurile svaka svojom stazom, ali sve ka jednom cilju; u mesto mobilizacije. Ko je tu stvarao oduševljenje? Ko je naredjivao tim ljudima da, susretajući vas dižu šubare u vis i kliču, pozdrave sa

ponosa, ni stida, ni obraza kod onih koji se preko t. z. stranke prava nalaze u istom društvu sa konfidentima?

Nijemci i Talijani.

Nijemci su sjeverni i hladan narod, u najkritičnijim momentima, znaju da zadrže hladnoću. U to n pogledu malo zaoštaju za Englezima. Talijani naprotiv su temperamentni južnjaci, koji ne mogu da se suzdrže, pa ni onda kad od njih zahitjava politička taktika nemaju snage da se svladaju.

Talijanska vlada i svi politički krovovi Italije, vide u savezu s Austrijom neophodnu nuždu i spas Italije; Nijemci je opet savez s Talijanima najbolja garancija za potisnu slavenskoga elementa s izloženih tačaka Adria. Službena Italija jedva čeka zgodu, da izradi sve najtoplje savezničke i prijateljske osjećaje za monarkiju, a grof Berchtold je sretan, kad u svom expose-u može da veliča i pjeva slavosjewe Italiji.

Di San Giuliano veselo prima ove komplimente svoga Austrijskoga kolege, a talijanska javnost djeli mišljenje svoga ministra, ne ustaje proti trojnom savezu, jer je cijelo talijansko javno mjenje, preplašeno slavenskom „avetu“, prožeto uvjerenjem o nuždi saveza s Austrijom.

Talijanski narod vidi u Južnim Slovensima, podčinjenom narodu, već gotovo imperijalistu, koji će da ide i k Milanu. Za Nijemce opet mi ugrožavamo opstanak monarhije. Mi smo plašili jednih i drugih i ova slavenska „avet“ složila je ova dva inače krvna neprijatelja. U Talijanskom narodu urogjena je mržnja proti njemstvu i obratno; samo što njemački narod zna, da to zataji, da zatomi svoja čestva radi viših svojih nacionalnih ciljeva, pa i onda kad bi ih gotovo morao da ispolji, šuti i pravi gesti, priznajemo, politički ozbiljni i promišljeni u sasvim drugom pravcu, nego li se moglo očekivati.

Radi sukoba slovensko-talijanskih u Trstu, cijela Italija je planula. Universe, srednje škole, inteligencija i masa u svim gradovima Italije protestovala je bučno proti slavenskim „provokacijama“. Ali pri anti-slovenskom karakteru ovih demonstracija nije ostalo, okrenule su se jačom očekivati.

Radi sukoba slovensko-talijanskih u

Trstu, cijela Italija je planula. Universe,

srednje škole, inteligencija i masa u svim

gradovima Italije protestovala je bučno

proti slavenskim „provokacijama“. Ali pri

anti-slovenskom karakteru ovih demonstracija nije ostalo, okrenule su se jačom očekivati.

Amerikanski liberalizam.

Amerika je zemlja velikih slobodnosti. Poštovanje svakih nacionalnih osjećaja i privatnog uvjerenja svakom Amerikancu

tako opširna izvješča i talijanska štampa, još ih više uveličava.

Naravno je da se u ovakim slučajevima očekuje i reakcija i to jednak ili gora. Naprotiv njemačko novinstvo, i ako nagje koju oštriju riječ za Italiju, ipak se drži hladno.

Nijemcima je pred očima glavni cilj njihove politike: Adria. Ne polazu velike važnosti na talijanske protu-austrijske demonstracije, jer znaju, da je to stvar temperamenta i momenta. Ipak bi takvi istupi mogli nešto doprinijeti, što bi pogoršalo onaj odnosa između naših primorskih Talijana i Nijemaca, i treba to zapriječiti. I njemačko političko društvo u Trstu sačuvuje skupštinu, na kojoj se konstatira, da je snažno napredovanje Nijemstva na Primorju ovisno o nesmetanom gospodstvu Talijana. Svako napredovanje Jugoslavena od ogromne je opasnosti za Nijemstvo i čitavu državu. Ostvarenjem Jugoslavenskih planova pada Nijemstvo na Jadranu. Pozivlje se njemački narodni savez i parlament na zaštitu njemačkih primorskih interesa.

Nijemci dakle poručuju Talijanima: Vi ste naša neda, a mi smo vaša najbolja potpora! Sad bi barem mogle svršiti demonstracije, a mi čekamo kad će svršiti i sive ove komedije o prijateljstvu i savezu talijansko-austrijskom. Kad li, tad li svršiće i one.

POLITIČKE VIESTI.

Katolička stranka u Italiji i administrativni izbori.

Katolička stranka u Italiji nije do sada nikada učestvovala u administrativnim izborima u Rimu. Ovo apstiranje od izbora značilo je prosvjed proti talijanskoj upravi na papinskom teritoriju. Nego klerikalna stranka postigla je ovim, da je u Rimu, gradu poglavice katoličke crkve, bio načelnik, liberalac-židov. Ove godine klerikali su se predomisili i istupili za izbornu borbu sa svojim kandidatima. Na 10. ov. mj. održali su brojno posjećeni sastanak, kojemu su prisustvovali svi pravaci katoličke stranke. Podvrgli su oštroski kritici dosadanju administraciju osobito s finansijskog gledišta. Stvoren je zaključak, da stranka ulazi u nastajnu izbornu borbu, pozivlju se svi pristaše, da rade za listu kandidata stranke, i održavaju skupštine u raznim predjelima.

Amerikanski liberalizam.

Amerika je zemlja velikih slobodnosti. Poštovanje svakih nacionalnih osjećaja i privatnog uvjerenja svakom Amerikancu

skih seljaka na Arnautluk. Oko punih kuća koje su napuštene bile pre sahat dva, trčale su mačke, šumljali se psi, bežali čopori konja, blejale ovce i rikala goveda i jata koščiju preletala preko plotova. Na putevima stajala su slomljena kola puna stvari, na njivama u još svežim brazdama plugovi iz kojih se jedva stiglo ispregnuti volove. To je bila provala oblaka, vihor, grom iz vedra neba u sred dana. U veče kada su talasali ljudi što su nadirali sa sjevera, posle borbi preko dana zastajali na brdima da dahnju dušom, ogreju se i založe hlebom, glavu naslonje na kamen kako bi sutra ustali sveži da nastave oranje, sejanje, stvaranje nove srpske države, vidjalo se isto samo malo drugačije. Desno i levo na brdima gorele su vatre, more ognjeva, more plamenova lizalo je u nebo, stubovi plamenova levo i desno kud oko dopre. Tu gde bili plamenovi dotle je došao vihor, tu je ležao srpski seljak na tvrdoj zemlji. Tu se odmarala vojska srpskih seljaka a sa njom se odmarala osveta, naplata, Božja kazna neprijatelju za sva nedjela, za sve pokore što ih je od njega podnosiо pleme toga seljaka kroz vekove!

Sa seljakom srpskim išao je njegov vo. Nije vukao plug, ali je vukao topove,

je prirodjeno. I u vrijeme kad njegova država provodi imperialističke ciljeve, ostaje ipak takav. Kad su američke čete ušle u Veracruz, meksikanci su im se odvražno opirali i borili se s njima još i po ulicama grada. U tomu se istakla i jedna ženska, koju vojnici uhvatile. Dokazalo se, da je ubila 8 vojnika i ratni sud je osudio na smrt.

Vrhovni zapovjednik američkih četa u Veracruz, Foston, nije potvrdio osudu, nego je osugjenu pomilovao motivacijom, da se je borila za slobodu svoje domovine.

Meksiko.

U Meksiku su se opet nastavila međusobna krvarenja. Između ustaša i vladinih četa vodi se ogorčena i krvava borba. Oko grada Tampica vodila se bitka, kakve još nije bilo u meksičkoj revoluciji. Napokon, prema novijim vijestima, pošlo je za rukom ustašama, da osvoje grad. Huertine čete doživile su golemi poraz. „Central News“ donosi i potanje vijesti o jurišu i zauzeću grada. General Gonzales počeo je iz jutra da bombarduje grad sa 8 velikih topova. Pod topovskom zaštitom napredovale su ustaške čete sve više prema građu. Topovi su nanijeli gradu ogromnu štetu. Na više mesta nastala je vatra, a i vrela nafta su se upalila. Strani državljani prije juriša na grad zauzeли su se na njemački brod „Hermione“.

Gubitci Huerte su veliki, preko 3000 vojnika mu je ubijeno. Borba nije svršila zauzećem grada nego se je nastavila i po gradskim ulicama, gdje ustaše počinjavaju grozna i barbarska djela.

Zauzeće Tampica po ustašama, biće po svoj prilici, zadnji udarac Huerti, vojska je počela, da ga ostavlja i prelazi u ustaški tabor. Pad Huerte osvo

jedno od najvažnijih i najaktuuelnijih. Radi se s jedne strane o državi, koja u tome poduzeću ima uložen veliki dio kapitala, pa gleda da s finansijalne strane ne pretrpi nikakve štete, a koja bi što je najglavnije imala kud i kamo veću korist političku i gospodarsku, kad bi željeznice ostale i nadalje vlasništvo društva; s druge strane imamo državu i ako ne ogromnu, ali jaku i dobro organizovanu, koja neće da trpi na svom teritoriju nikakvih sličnih privatnih poduzeća, a najmanje onih u kojima ima veliku i odlučujuću riječ onaj, koji je njoj prije sve drugo nego prijatelj.

Pregovori se vode već davno i sad su zapeli. Srbija je popušta dosta do sada, ali sada je postala u svojim zahtijevima nepotpustiva i odlučna. Srbija ide u susret mnogo Austro-Ugarskoj monarhiji: nudi novčanu odštetu društvu, a monarhiji je spremna, da dade velike trgovinsko-političke koncesije.

Mjerodavni krugovi s jedne i druge strane, dali su zadnjih dana izjave iz kojih se dade razabrati, da će se spor skoro rješiti i po svoj prilici na osnovu predloga Srbije.

IZ HRVATSKIH ZEMALJA.

Dr. Adolf Rušnov umro.

U Zagrebu je umro poznati pravnik Dr. Adolf Rušnov. Napisao je mnogo toga i puno doprinio razvoju naš pravne literature, koja nažlost na mnogo spremnih pravnika nije još na onoj visini, uz kakvoj bi moralia i mogla da bude. Pokojni Rušnov pokazao se je osobito na pravnom polju komentarijem gragijskog zakonika i hrvatske civilne procedure. Pokoj mu vječni!

Skupštine koalicije.

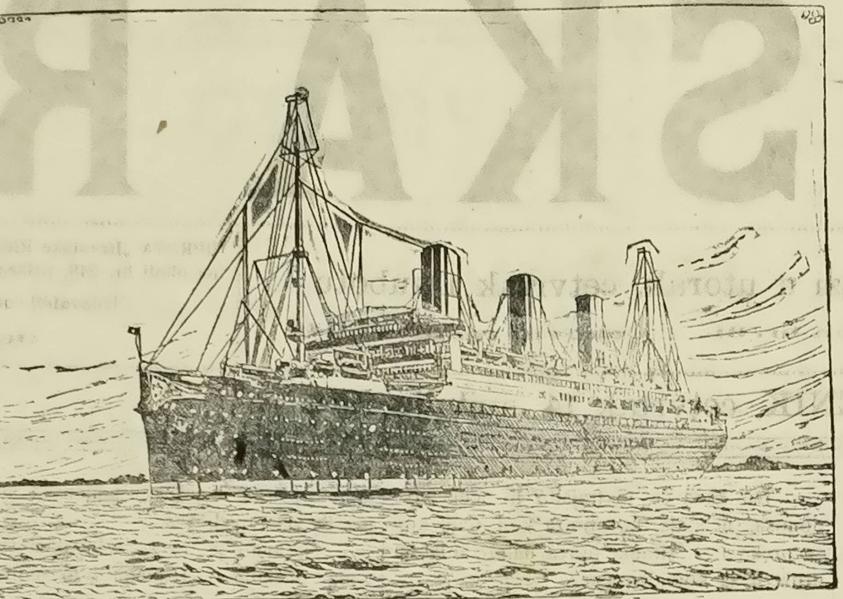
Nešto banova putovanja, a nešto frankovačka hajka napokon su probudili i koaliciju. Koalicioni zastupnici počeli su da se miču i zalaze u narod. U nedjelju su održane koalicijonske skupštine u Djakovu i u nekoliko mjeseta kotara Dvor. Koalicija će nastaviti skupština u svim svojim kotarima.

Ferijalna putovanja.

Potpisani sveučilišni djaci, odlučili smo — da omogučimo našem djaštvu putovanje po domovinu u praznicima — obratiti se na sve naše dobročinitelje da nas podupru u našem pohvatu.

Već nekoliko godina unatrag počelo je naše djaštvu da se više zanima za svoju domovinu ne samo da o njoj čita iz knjiga, nego hoće, da vidi svojim očima raznolikost, potrebe bileda i život svoga naroda. Naš djak počeo je da putuje po svoj domovini, da se ogleduje svojim krajem, da upozna svoj narod. Ta putovanja skopćana su s velikim troškovima stoga smo se mi, potpisani sveučilištarri odlučili obratiti na sve poznate nam dobročinitelje djaštva, da bismo po uzoru prošlih godina davali putujućim djacima besplatne pronočišta u praznicima.

Izdavat će se svake godine „djački ferijalni almanah“, u kojem će na kraju knjige biti uvrštena besplatna pronočišta za putujuće djače, na koje se djak može obratiti da dobije u dotičnom mjestu besplatno pronočište. Svaki djak, koji želi, da uživa pravo

Orijaški parobrod „Vaterland“

društva Hamburg-Amerika-Linie. Dug je 289, širok 30, a dubok 31 metar.

na besplatno prenočište mora da imade — osim almanaha — djačku legitimaciju od ravnatelja gimnazije (III od političke oblasti) te potvrdu, da je on kod nas kupio „Almanah“. Stoga molimo i, Vaše blagoradjije, da uvažite našu molbu te ako se ispunii naša nuda da će i u nadalje ostati blagonakloni našom djaštu te se i ovom, prilikom ubrati medju njegove dobročinitelje, da ne priamate na prenočište nijednoga djaka, koji ne ispunii sve spomenute uvjete (t. j. da imade djačku legitimaciju, almanah i našu potvrdu da je kod nas kupio almanah na svoje ime). i to radi toga da se ne bi dogadjale zloporabe, da si ne bi djaci medju sobom posudjivali almanaha; jer mi odgovaramo i možemo odgovarati samo za počinjanje onoga djaka kojemu smo mi prodati almanah na uporabu. Djak smije prenjeti kod dobročinitelja samo jednu noć, iznimno — samo na izričiti poziv — dobročinitelja dalje.

Prenočišta ne moraju biti u krevetu (postelji), nego mogu biti i na sjenu (Na sjeniku).

U slučaju da će te ispuniti našu molbu, što se i nadamo, molimo da nam javite kako kanite podupirati djače — te ako mislite dat i besplatni objed ili večeru molimo da nam javite.

Praznike računamo u Hrvatskoj i Slavoniji od 1/VII. do 1/LX., a u Dalmaciji i u Bosni od 15/VII. do 15/IX. t. g.

Odgovor molimo poslati najkasnije do 20. svibnja (V).

Sva pisma, odgovorno, upute i drugo molimo slati na adresu:

M. Ambrožić, Stud 1/2, Med 1/2, Beč (Wien) IX/1 Alserstrasse 22, IV 1/2 23.

U nadi da ćete ispuniti našu molbu bilježimo se, s odličnim poštovanjem.

Br. Gadžanski, m. p. stud. med. M. Ambrožić, m. p. stud. med. A. Tresić-Pavičić, m. p. stud. med.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Opatiji

primilo je u drugi polovici mjeseca travnja ove primjene: G. Dr. I. K. Zadar Karlašku globu K 3. — G. M. Marinović, Zadar K 2 — u počast uspomene pok. Puljičevića u Gružu. G. I. Brumnjak, Opatija sabranih u Škrabici K 6 — Gosp. Trg. Društvo, Punat

išli, danas natrag. Nije to bio seljak samo što je prekrilio kao potop Turšku. I njegov vo je bio s njim. Njih dvojica što kod kuće hrane Srbiju, njih dvojica došli su amo da je prošire. Ovaj rat bio je poplava, preliv seljačke snage preko granica, seoba celeg srpskog sela. Moba je to bila. Diglo se selo da vrši jedan posao.

I kao što stari države da vide kako na njivi mladi rade, kako oru i kopaju, koliko su uzorali i okopali, kao što deda i baka polagano geganju kroz šljive i livade do oranja i kopanja da vide šta im rade deca, kako stoji posao, tako su i ovde za jakim volom i snažnim seljakom polazili i stizali njihovi stari, i muški i ženski. Kroz ceo Aronautlik su prolazili, bezvrijedno kao da idu kroz svoje hatare, sa štamponim ruci sve istim putem kao njihovi mladi, i svi pešice, sa torbama na ledjima kao da im u selima svojim nose ručak na njive. Putovali su nedjelje, mjeseci, našli se sa svojima i vraćali su se kućama. I na jedrene su dolazili i do Drača i Lješa. Do opkopa su stizali Jedrenskih i Skadarskih, i pod kuršumima pozdravljali se sa svojima.

Pa opet, i ako je tako, ima ih koji se čude, pitaju, neznaju ko je pobedio u ovome ratu? Ima ik koji kažu: nije on

znao, zar je on znao, on, seljak, zašto i kako ide, išao je, što je morao! Ima nas kojima je dušu pomutila Evropa, kultura i civilizacija, u vrtlog svoj zahvatila, naše oči zaslepila da ne vide svoj narod.

Kažu: nije razumeo, ni osećao pravo. Dovela ga i terala napred disciplina, starešine iše ispred njega primerom, pa je morao da ide i on? Kako je simešno takovo tvrdjenje, kako je daleko od poznavanja narodne duše!

Ako seljak nije znao zašto ide, ako nije osećao zašto je krenuo u rat, odakle ona zapitivanja vojnika uoči prelaza: kad će se preći, zašto se ne prelazi, strahovnja da prelaza neće biti? Odakle onaj silni polet u pokretu kada se prešlo? Odakle zapitivanja prozeblih, gladih i izmorenih vojnika na visovima nad dolinom Laba: „Jeli to Kosovo, kada ćemo na Kosovo, gde je Kosovo, ono je — nije!“ Odaklen ono grljenje i ljubljenje i plakanje vojnika u opanku sa braćom što ih zatekoše na Kosovu, a koja još ostadože živa ispod turškog i arnautskog noža i davljaju se u suzama, jer dočekaše dan da Srpska vojska slegne na Kosovo? Odaklen ista zapitivanja pred Skopljem, pred Prizrenom, pred Prillpom?

(Sljedi.)

dotočna gospodja, da je pokušao da je okrade. Obavljen je kod njega premetčina i nagjene su fotografije talijanskih utvrd. O činu je obaviještena vojnička vlast, koja će povesti istragu.

Magjarski grof uapšen radi špijunaže.

U Ljubnju je uapšen pod sumnjom špijunaže magjarski grof Andrija Teledy. Pred četrnaest dana stiglo je za grofa na tamošnji kolodvor 6 velikih kovčega, koji su svratili pozornost policije. Kad je grof Teledy došao da ih uzme, žandari su ga zaustavili i uapsili.

Nesreća na engleskom ratnom brodu.

Na engleskij oklopniči „Indomitable“ prošle subote dogodila se je teška nesreća, kojoj je bio žrtvom mornar Herbert Brown. Nenadno je eksplodirao top, koji imao da ispalii u počast engleskog konsula i ubio nesretnog mornara. U pondjeljak je bio sjajan sprovod Englezu, kojega je zatekla smrt u Trstu, uz sudjelovanje vojnika engleske i austrijske mornarice.

Zidovi nove Grčke ne idu u vojnike.

Venizelos je izjavio, da će Židovi u novim krajevima Grčke biti oslobođeni od vojne službe sve do god. 1916.

Paradne demonstracije američkih sufražetkinja.

Washington je u nedjelju doživio učenu demonstraciju za ženskog rava glasa, kakvu još nije vido. Ogorčna povorka sufražetka kretala se je glavnim ulicama prama Kapitolu. Deputacija, u kojoj su bile zastupane sve države Unije, predala je kongresu zahtjev za promjenu ustava, koja će donijeti ženama pravo glasa. Povorka je bila vanredno slikovito sastavljeni u tom pogledu postigla veliki uspjeh. U povorki je bilo deset glazba, nekoliko divizija sufražetkinja — konjanika, trubljača i t. d., a na čelu svih 50.000 žena, jašila je ponosno na konju maršalica gospoginje Rubes. Osobito se je svidila „povorka proleća“ sastavljena od mladih gospoginja u bijelim odijelima, što je prestavljalo nadu.

NAŠI DOPISI.

Trogir, 12. svibnja.

(Početak svršetka.) Ono što smo predviđali, i o čemu smo na žalost neprestano, ali bezuspješno, uzrozoravali nadležne fakture, a navlastito Zem. Odbor, čijoj se apatiji niko pošten i pametan nemože do kraja načuditi; eto se dogodilo kod naše općine. Nastupio je početak svršetka.

Ljudi u najtešnjoj svezi sa braćom Madirazzom, tim trogirskim diktatorima, nijima do skrajnosti privrženi i odani, napokon uvidješe, da se ovim putem dalje ne ide bez pogibelji za njihovu čast i poštenje, te se odlučiše da pokažu svojim općinarnima, kako oni i ako ljudi koji ne posjeduju Bog zna kakove visoke naobrazbe, ipak prirodni shvaćanjem dodješo do zaključka, da svaka daljna solidarnost sa načelnikom Madirazzom i pogodovanje njegovih hira, stvara duboki jaz između njih i općinara do skrajnosti ogorčenih s Madirazzinim samovoljom i prijavština, kojim na daleko nema prispoljene.

Kolebali su se odavna, a za pravo i dosta optimistički čekali Madirazzu na pokajanje, ali stari grešnik ostade tvrdokoran; i kad vidješe, da je svako očekivanje uzašudno, zabaciše sve obzire i dadeo narodu zadovoljštinu.

Tri poštena neodvisna općinska prisjednika gg. Lušić Franić i Coce položile dne 11. tek. svoju čast.

Kroz dvadeset dana čeka se prisjednik g. Katalinić na povratku iz Južne Amerike, kamo je pošao nazad dva mjeseca radi svojih privatnih posala, a dok ga ne vidimo medju nami, o njemu se nećemo potanje baviti; premda poznavajuć ga kao pametnu, poštenu i kolegialnu, možemo već i o njemu sa stalnošću nagajati istu stvar.

U općini ostaju još dva prisjednika: gg. Palčić i Munitić. Što oni misle neznamo, a bilo bi i preuranjeno o njima išta reći, radi toga ćemo ovo ostaviti za drugi put, da njihovo ponašanje ocijenimo prama zasluzi u ovom tako delikatnom poslu.

Oni svakako sami znaju, što je častno i pošteno, i što im njihova dužnost nažeće. Dakle kartelin tavola gospoda; jer dugo čekat ćemo, a budite uvjereni, da ćemo vama progovoriti nepristrano i bez straha prama Vašem ponašanju.

Općinske vijećnike i to onu dvojicu trojicu od svih koji ako hoće mogu dobro

shvatiti situaciju, a mislimo da su je i do danas shvatili, nu na žalost u svojoj tvrdoglavosti slijepo potpmou Madirazu u njegovim nezakonitim činima, pitamo hoće li se i oni već jednom prenuti, te kao navijestnici mira i bratske slove tome tlačitelju jednoga i drugoga dovknuti: „dosta je“; ili će u svojoj tvrdoglavosti još tjerati mak na konac, primiv na sebe odgovornost za prosljedice teške katastrofe, kojoj ova općina neubježivo ide u susret?

Za sada ih samo upozorenje, jer čovjek upozoren napola spašen, nu neka ne misle da će mo ovim prestati.

Naša je zadaća čistiti korov i nastojati iz svih sila, da ovu našu kukavnu općinu spasimo od potpune propasti; a vodjeni ovim plemenitim načelima nećemo sustati u borbi za ovako svelu i uvišenu stvar, pred kojom svi drugi obziri bivaju sporedni.

Skradin, 14. Svinjna.

Na posljednji članak odnosno na razjašnjenje potrebe zajma od K. 20000, koje je općinsko upraviteljstvo u Skradinu stavilo na glasovanje, treba još ovo istaknuti, što nije mogao na vijeću opć. prisjednik g. Š. Škubonja.

U lanjskoj godini općinsko je upraviteljstvo ukesalo novac od podijeljenog bezkamatnog zajma nekim posjednicima skradinske općine. Većinom tog novca općina je upotrebili u isplaćivanju svojih dugova tako, da nije bila u stanju da nekim posjednicima, koji su dali na svoje zemlje pravo zaloga za osiguranje traženog zajma, isplati ni prvi obrok. Radi tog postupanja općinskog upraviteljstva i radi prkosnog držanja nadzornih vlasti, kojima su dnevno stizale tuže radi takvog djelovanja općine, došlo je do gradjanske parnice između nekih posjednika i općinske uprave. Parnica još visi kod kasacionog suda u Beču.

Ove godine općina od povjerenog joj novca od bezkamatnog zajma, treba da isplaćuje druge obroke posjednicima. Ona novaca nema, te je nešto za to, a nešto za neke radnje na strani povrh Skradina zatražila zajam od K. 20000.

Sva šteta ni u tom ne bi bila, da se isti novac u nešto pametno ima da utroši, ali ipak općinska uprava morala bi uzeti u obzir, da kod ovih gladnih godina nije umjescno tereti općinare nepotrebni dugovima, koji se hoće sklopiti kao tekući dug, a poslije se nikad ne isplaćuju, već ostaju na teret općinj ko i ono K. 100.000, koje je ova općina sklopila u malo godina. Naravno je, da tako općinski namet moraju biti svake godine veći, a da i prema tih općinskoj kasi nikad nema ni helera, te da općinski činovnici redovito svoje plaće nemogu dobijati, pak su neslušni i osorljivi prema strankama, a osobito prema težacima ko što je ono neki dan bio na novi općinski tajnik prema jednoj stranci, koja je raspravljala za neke poljske štete.

Talijani se spravljaju, da prepisuju općinske listine, e da bi do potrebe u izborima mogli pomoći stranku današnje općinske uprave.

Politika tih pužavaca već prelazi svaku mjeru obzira i ponosa.

IZ GRADA I POKRAJINE.

Diplaši na rieči i na djelu. „H. Kruna“ piše: „Hrvati koji neće da uvide da svojim novcem uloženim u „Banku popolare“ pomažu svoje neprijatelje i jačaju svoje zaklete protivnike. Hrvati, koji dajete, svoj novac u talijansku banku, vi ste krivci i grešnici pred narodom i svojom savješću!“

Ovako „H. Kruna“, a njezini prijatelji, konfidenti, inače diplaške perjanice u Šibeniku imadu posala sa „Banka popolare“ u Zadru — što se zna — na pedesetke tisuća, pače ta „Banka popolare“ je zavod od kojega je i diplaški dom u Šibeniku utemeljen. Zar „H. Kruna“ smatra dakle naše diplaše „neprijateljima“ i „zakletim protivnicima“ naroda?

Čitujte. Jučer je preminuo u pokrajinskoj bolnici učitelj Ivo Gjenero. Danas mu je poslije podne u 6 sati sprovod. Laka mu zemlja!

U eri zabranjene glazbe. Kako je poznato i u Šibeniku i u Splitu c. k. glavarstvo često zabranjuje sviranje glazbe na javnim mjestima. U to se ugledao i c. k. diplaški upravni općinski odbor u Šibeniku, koji je već davno zaplijenio glazbila u bivšoj „Šibenskoj Glazbi“, jer je bila sastavljena od ljudi, koji nijesu htjeli diplati

upotrebiti instrumente, pa su najprije dojavili učitelja Zehetnera, a pokupili mužkante iz okolnih sel. Kako je naravno ova nova mužika htjela se ponajprije producirati u počast pokrovitelju diplaša pre svjetlom biskupu Pappafavi, pa su danas i jučer pred njegovom palačom koncertirali izvagajući sve moguće programe. C. k. Diplaški odbor videći da su novi mužkanti neiscrplivi, i ako ne dobro uvježbani, došao je i zaplijenjen svoje instrumente, a kažu, da će se mužika na novo producirati, kad se gosp. Kallebich vrati iz Splita. U zaplijenjene instrumente, kažu, da se vježbaju i neki članovi c. k. odbora, koji su muzikalni. Tako mi u Šibeniku imamo diplašku brojnu glazbu, koja se ne boji c. k. zabrana.

Osječko kazalište. Jučer je prisjeploj osobljije osječkog kazališta. Večeras se dava „Krabuljini ples“.

Kazalište rasprodano. Kakvim je interesom dočekano osječko kazalište najbolje dokazuje činjenica, da su lože već par dana prije bile sve rasprodane, a i veliki dio sjedala. Danas je pak cijelo kazalište rasprodano.

Bez izvrčanja ne mogu da žive. a i kako bi inače, kad već svak zna tko su i što su, „Marijonete“ na političkoj pozornici, koje plešu, igraju i govore onako, kako ih odozgor nadahnjuju i u potезu kognacima c. k. austrijske vlasti. Od tih vlasti oni se nadaju svemu, pa i spasu i oslobođenju Hrvatske, a kamo li nebi gradnji Šibenskog vovovoda! — Al što se oni to nadaju, alal im, to je opet njihov posao ali što nama drugima hoće da prodju rog za svjeću, to je ono što ih još odurnijima čini, jer znamo da svijestno lažu. — Oni traže tko šta piše u našem listu, pa im je najsladje osobno napadati u nestasci razloga za pravu obranu.

Na taj način pobožna inače „diplasica“ vrvi samo u vrijedama, napadajima, osvadama, lažima proti svemu i svakome, samo — naravno — ne proti vlasti, jer ona nije ničemu kriva. — O gradskom vodovodu mi smo pisali skroz objektivno, a tu objektivnost vidi i osjeća cijelo gradjanstvo Šibenika, koje zna, da se za gradnju t. j. za rekonstrukciju i proširenje tog vodovoda nije još niti jedna ploča gradskog pločnika pomakla, koje zna, da se na početak ove gradnje još ozbiljno i ne misli, jer da se mislilo — kako se sa stanovite strane uvjeralo — danas bi već radnja bila u tijeku. Nego, vodovod ipak će se gradit, važno i autoritativno tvrdi „diplasica“ jer to tako treba tvrditi inače kud od sramote! Tako isto n. pr. treba tvrditi da se put Jadrtovac—Primošten—Rogoznica već gradi, dok se nasuprot vrlo dobro znade, da je ono što se na tom putu sada radi jednostavna prašina u oči, da je to naprosto himbeno zavaravanje seljana Jadrtovaca, Primoštenu i Rogoznicu u izborne svrhe, jer nema toga, koji će neosporno javnosti dokazati, da je danas gradnja toga puta obezbijegena. A je li govorimo istinu i to tešku istinu, o tom će se oni seljani još bolje uvjeriti kroz najkratce vrijeme. O kakvim popravcima današnjeg vodovoda mi nijesmo u opće ništa pisali, pa nas čudi, što se to iznosi i što se primjećuje, da bi popravljati sadanji vodovod značilo bacati u more. Onda još jedna opakost! — Da se opravda današnja nemoć, da se pokriju neuspjesi marijonetske politike treba naravski napadati opet na Dra. Krstelja, na Krsteljevu upravu, kao da je tu upravu sačinjavao sam Dr. Krstelj. A zašto „diplasica“ ne spominje nikad opć. prisjednike iz god. 1906. do g. 1912? — Ta i oni će znati, kako se onda upravljalo. Ali da, oni ne znaju; zna to samo i jedino „diplasica“, jer je ona n. pr. u stanju tvrditi, da je općina u jednoj samoj godini za Krsteljeve uprave primila preko pol milijuna kruna! I to je tako zlobno nabačeno bez ikakva nadodatka, samo da djeluju. To nije samo huncutski, to je zločinacki po nagonu, po odgoju onih, koji se takim ogavnim sredstvima služe! Jer da su one niske duše imale i zero čovječstva u sebi, bile bi barem spomenule, da je to bilo god 1910. kada je občini bio dostavljen i iznos beskamatnog zajma za obnovu vinograda i to K 59.500 od ministarstva, a K 10.000 od Zemaljskog Odbora. — Mudraci su u blagajničkom dnevniku te godine našli, da je na koncu godine prihod bio od K 533.046.62, pa su odmah izbacili da je te godine občina primila preko pol milijuna kruna. A treba znati kako se vodi jedan opć. blagajnički dnevnik. — Tako n. pr. baš u god. 1910. imala je općina na početku godine suviška od god. 1909. K 9.478.33, primila je za tim za beskamatni zajam K 59.500, pa drugih K 10.000, onda je prihla K 4000 beska-

matnog zajma za gradnju škole u Mandolini. Taj novac beskamatnog zajma uložen je bio kod Hrv. Veresijske banke, pa kad je morao biti razdijeljen među dotične vinoigradare, podignut je sa banke, i tad je opet ušao u blagajnički općinski dnevnik i baš u obliku iznosa od K 70.000. Po tome u god. 1910. opć. blag. dnevnik prikazuje od samih tih beskamatnih zajmova jedan ukupni iznos od K 143.500, koji ga u opće ništa ne ulazi u općinske prihode one godine, koji se dapače moraju sasvim iz onoga prihoda izlučiti, kao što se iz tog istog prihoda mora izlučiti i suvišak iz god. 1909. u iznosu od K 9.478.33, jer to nije suvišak za to, što bi rashodi god. 1909. bili upotpunjeni, već za to, što nisu bili upotpunjeni, te su se upotpunili dakako početkom godine 1910. To biva uvijek u svakoj upravi, da se razni izdatci namiruju u početku nastajne upravne godine. A onda trebalo bi izlučiti i suvišak, koji je koncem godine 1910. po blagajničkom dnevniku ostao u iznosu od K 13.722.52, pa bi se vidjelo, da je god. 1910. občina Šibenska od primljenih K 533.046.62, faktično za svoje potrebe izdala K 366.345.77, a to je ona obična svota, oko koje se uvijek više manje kreću izdatci općine Šibenske. — Evo, su u brojke činjenice i razlozi!

A sad neka sudi svak, koji ima razuma i poštenja!

Hrvatska Kruna nije, a ipak jest pomagčica konfidenta. Ona piše: „Posljednji dogadjaji Splita predočuju nam, da borbu, koju su tamo započeli, da će i svršiti pobjedonosno, jer je to stvar Hrvatske. „Slijedimo svj. njihov primjer“....

Ovako „Kruna“, ali s druge strane oni konfidenti, koji služe namjeram c. k. vlasti i u Splitu, kao i drugovjeđe... su joj veoma uski i iskreni i odani prijatelji... Ili nisu? Jesu, jesu i za to bi trebalo malo više iskusnosti i u Zadru.

Neurednosti. Ovi se dana obavljaju klasifikacija konja, mazga i magaradi, pa oni, koji imaju da vode taj posao nadjoše shodnim da mjesto za to odaberu baš najprometnije mjesto grada, kod ribarnice, gdje najveći promet i najživljiji prolaz svijeta, tako da po gradu čujemo neprestano koncertiranje dugouhe marve.

Gospoda, do koje je, mogla su se po-brinuti, da se taj posao obavija gdjegod van grada ili na pazaru, ako uostalom nije do tamo predalek put gg. komesaru, Rittmajsteru i feldwebelu, jer mislimo, da su ta gg. da služe narodu, a ne narod njima.

Kad je marva pregledana i otpuštena, povjerava nejakoj djeci i bezglavo mladžariji, koja ih ima opet da provodi kroz najposjećenije predjele grada i tako ih goni i nesmotreno razuzdava, da je zahvaliti jedino opreznim prolaznicima, da se nije već dogodila kakva nesreća, jer djeca tjeru marvu preko obale po pokraj perivoja i uz poljanu cijelim kasom i tako razuzdano, a baš u doba, kad je vani najviše svijeta i kad se djeca vraćaju iz škole, da se svaki čas može dogoditi kakva neugodna nesreća.

Da nered i ova sramota bude potpuna, općinskog redara ni blizu. Bilo bi dobro da provide oni, na kojima je.

Javljuju nam iz Tiesnoga, da se tamo ovih dana osnova podružnica sv. Čirila i Metoda i da su u njezinu upravu izabrani gg. Dr Dušan Karović kao predsjednik, Sime Stojanov kao blagajnik a Mladen Kovač kao tajnik. Ovom prigodom su kupilo se za Držbu K. 40.

Hrvatski Sokol osnovao je svoj društveni tamburaški zbor, ali nema učitelja. Budući pak varoš, Tiesno trebaju jednog zanatlju postolara, koji bi u Tiesnom mogao dosta zaraditi, to ovim oglasujemo da ako se koji nagje te znade dirigirati tamburaškim zborom nek se obrati na upravu H. Sokola u Tiesnom za potanje informacije.

Utopila dijete. U Dubrovniku su našli u moru jedno dijete. Bacila ga je ista majka, neka služavka iz trebinjskog kotara. Bila je uapšena, a na preslušanju je izjavila, da su u bolnici, gdje je rodila, tražili da dijete odnesu, a ona nije znala kuda će s njim i bacila ga je u more.

RAZNE VIESTI.

Geza Fejervary — „Borbeni premije“ i „kraljev čovjek“. H. W. Steed, piše u „Timesu“ zgodan prikaz iz kojega ćemo pabirati zanimljive podatke:

„Fejervary je bio kraljev čovjek“ u smislu nepoznatom poznijem generacijama Magjara. Rodjen 1832., pristupi u vojku u 19. god. a 8. godina kašnje dobi u solferinskog bitci križ Marije Terezije na preporuku Benedeka.

Uvedenjem dualizma, prije kano pod-

tajnik a kašnje ministar honveda, obnašao je tu čast do god. 1903.

Ali vrhnac karijere postignu 1905., kad je koalicija porazila Tiszu i tražila magjarsku komandu u vojski. Kralj se odlučno protivio zahtjevu, koji je prekoračio njegove ustavom garantovane prerogative. Nehtijuć koalicija primili vlast, kralj pozove Fejervara, kojemu tada bijahu 13 godine. On zamoli cara da ga oprostije te teške i kano Magjara odiozne dužnosti, izjavljujući da bi to „bila smrt za njega“. Na njegove molbe kralj odgovori: „Poslušajte naredbu, vaš život i onako pripada meni!“

Otrag godina Fejervary bijaše teško bolestan, a car pozove nekog odličnog kirurga iz Berlina da učini operaciju i plati troškove. Kad je Fejervary došao da zdravi, car mu spasio život, car ga prekinu odgovorom: „Vaš će život meni još trebati“.

I Fejervary-u neostade nego da posluša. Uzalud pokušavši pregovore s koalicijom, on navesti poklič sveopćeg prava glasa, po osnovi svog ministra, Kristoffy-a. Udarac pogodi citi, na što on svjetova krunu da pozove petro koalicionih vodja, Androssya, Apponya, Zichya Banffya i Kosutha, ad audiendum verbum regium, u Beč, u Hofburgu. Audiencija je trajala „pet časa“ i gospoda bijahu odpuštena ukorom tako strogim da mu nema prispoljene“.

Što je slijedilo svi znamo. Magjari prigušne glave, a za nagradu dobije slobodne ruke u željezničarskoj pragmatici, izvlačbenom zakonu itd.

Ovaj je slučaj vrlo podučan za one koji baju prekuhan izgovor: „Beć bi, ali Magjari nedadu“, i dokazuju, da Beć sve može, kad hoće, ali — za nas, neće. S. glave riba smrdi.

Steed nadaje priču da je Fejervary, kano svi magjarski plemići, bio strastven kartas. Više ne jedrom placao je car njegove dugove. Ali Fejervary jednom izgubi višu svolu, nego li se mogao nadati da će moći platiti. Tada ga car pozove k sebi, dade mu omot banknota i zatraži od njega poštenu riječ, da više neće igrati. „Ali ako napast bude odveć jaka“ — nadodao. „Evo vam lijeka“ i dodade mu revolver. Fejervary je održao riječ.

Ženska mladež u velikim gradovima. Njemačka centrala za brigu i njegov ženske mladeži u velikim varošima bavila se neki dan vrlo važnim i zanimljivim pitanjem: psihom ženske mladeži. Prvi referent školski savjetnik Viagram prikazao je najprije razliku između bolje situirane mladosti u velikim i malim gradovima. Ovdje — u malim gradovima — je vlastita kuća, bašča i cesta pred njom. Obitelj je tu još onaj sigurni temelj socijalnog života. Mladić je blizu prirodi. Rano upoznavanje komplikiranih životnih prilika ne razara tu idilu, u kojoj provodi svoje dane mlađajna djevojka. A u velikom gradu! Najmljeni stan, uzak i tjesan; priroda ne djeluje na duševni razvitak mlađe djevojke. Otac je iz odgoja djece skoro isključen, jer je vezan službom izvan kuće.

Zatim je govorio o razvijanju školskog dana; ženska mladež sve više hrli u škole, sve čita, sve se više upoznaje sa rezultatima modernog napretka, a tako sve češće dolaze do sukoba između nazora majke i kćeri.

Na koncu je govorio o novom tipu žene, — o študentici. Ova se sve više i više udaljuje od patrijarhalizma familijarnog života, otkida se od njega i osjeća se sve samostalnjom. Često zaboravlja i ugušuje svoje prirodne dužnosti žene i postaje čak i antisocijaln tip. U savremenoj študentici imamo idealizovan duševni tip, što ga žena može dati, ali uz ovaj se ne smije napustiti njega i briga za obične, gragjanske naše kćeri, koje instinktivnim shvaćanjem svojih naravnih dužnosti ostaju i jesu temelj države i javnog života.

N. DYM, — KRAKÓW Z. O. 38-2-12 Šw. Stanisława 2.

„Književne Novosti“. Izašao je br. 16. ovog beletističkog časopisa s ovim sadržajem:

Milan G. Čurčić (Sarajevo): Veliko srce, iz ciklusa „Novi kosovski dani“. — Ugo Ojetti: Krv. — Ilija Despot (Zagreb): Moja pjesma, U čežnji. — Miroslav Kleča (Zagreb): Maskerata. — Ivo Stipčić: (St. Gradač): Krizantema. — Milkanc Lovinac (Pečuh): Lotiši dolaze. — Ivan Krnić (Delnice): Okajanje, roman. — Listak: Ocjenja Isidora Sekulić Stremnicki: „Pisma iz Norveške“. — Beogradsko pismo: Izuzavanje novih oblasti, Ekskurzija Pevačkoga društva,

Jedan književni pregled, Za jedinstvo duša.

— Kazalište: R. Wagner: „Walküre“, Imre Madách: Čovjekova tragedija. — Bilješke: Smilje, Srpska knjiž, zadruga, Matica Hrvatska.

Pretplata na godinu K 12. Pojedini broj 30 filira. Naručbe prima knjižara G. Trbojević Rijeka.

Prodaje se jaka kočija dobro uzdržana umjerena cijena
obratiti se na Uredništvo.
45-1-10

Prodaju se dobre hrastove bačve od 15 do 45 Ll. po pet kruna stolitar; obratiti se na Uredništvo.
46-1-10

Prodaje se aparat Amberg sa motorom za rasvjetu od 15 svjetiljka sa 32 svjeće snage svaka, preporučuje se varošima i malim mjesnim. Obratiti se na Uredništvo.
47-1-10

Prodaju se razni poljodjelski strojevi i plugovi, brane, kosilice, mlin, valjak za zemlju i t. d.
48-1-10

, TRISIN“. Za moje gumene vrbce „Trisin“, koje su se pokazale kao najbolje i koje vinogradarski stručnjaci hvale, pružam jamstvo, da usprkos sunca, kiše i rose, moraju 14 dana na lozi uzdržati.

U jednom kilogramu ima oko 4.000 kom.

RUDOLF OESTERREICHER, Beč, II. Lilienbrunngasse 10.

Glavno skladište za Dalmaciju:

Zem. Gospodarsko Vijeće Kralj. Dalmacije 41-4-10 Zadar.

POZOR! 50.000 para postola, četiri para samo Kruna 9.—

Radi obustave plaćanja raznih velikih tvornica dobio sam analog da raspaćam veliku zaližu postola za cijenu daleko nižu od tvorničke. Prodajem stoga 2 para muških i 2 para ženskih postola sa nabijenim petama, galosiranim, svjetle i crne, najnovijeg oblika veličine po broju ili cm. Četiri para za K 9. Šaljem pouzećem. Izmjena dozvoljena i vraća novac.

N. DYM, — KRAKÓW Z. O. 38-2-12 Šw. Stanisława 2.

36-4-5

Kuter za 8 osoba jako prikladan i u sasma dobrom stanju

prodaje se

Pobje obavijesti daje gosp. Eduard Weiss c. k. žandarski nadporučnik — Zadar. 2-3

25.000 satova jedan sat samo K 3.30

Sat veoma elegantan, plosnat („Kavalirska ura“) prve vrsti, iz double zlata, najnovije pariške fazone sa „Anker“- strojem za 36 sati, pozlaćen električnom strouju sa 18-karat. zlatom i 4 god. garancijom za točno funkcioniranje

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće
glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posl. podne
povratak svake subote u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posl. podne
povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta subotu u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posl. podne
povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta u utorku u 6 sati posl. podne
povratak u nedjelju u 1.15 posl. podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati posl. podne
povratak svaki četvrtak u 7.15 posl. podne (2)

OBJAVA!

Dajemo na znanje p. n. občinstvu da smo otvorili

PRODAJU VAPNA

uz slijedeće cijene:

100 kg. živoga vapna K 2.60

100 „ gašenoga „ K 2--

(Franko Tvornica Crnica - Šibenik).

Naručbe upućuju se na adresu:

— BATTIGELLI i ROSSI -- ŠIBENIK. —

Sa veleštovanjem

Peć za proizvodjanje vapna u Šibeniku.

21-13

ako Vi

ne možete jesti, te se čutite
bolestan, to će Vam

lječničko izpitati

Maiser'ovi

• • • Želudčani • •

Pfefferminckarameli

sigurno pomoći. Dobiti ćete
dobar tek, želudac se opet uređi
i ojača. Radi oživljajućih i okre-
pljujućih svojstva, neobhodno
potrebiti na putovanjima.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Naručuje se kod:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija
i Vinko Vučić, drogerija
u Šibeniku

kao i u svim ljekarnama

(130) 27-90

AUTO- — — GARAGE

Najam automobila

Javljam p. n. občinstvu da sam otvorio
autogarage i najam automobila

novih, vrlo elegantnih za 4 i 5 osoba.

Cijene veoma umjerene.

Telefon br. 61.

Niko Rossi.

20-14

Naslov za brzovaje: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5

(Vlastita kuća)

PODROŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Spljet - Zadar.

Kupon žaložnica Zemljšno vere-
sijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi I II. kao
i uvućene žaložnice u-
novčuju se kod

JADRANSKE BANKE
u Trstu i svim
njegovim po-
družnicama.

Dionica glavnica x 8.000.000.
Pričuve K 700.000.

Uložne knjižice - Po-
hrana i administracija
vrijednosnih papira. — Ku-
poproda tuzemnih i inozemnih
vrijednosnih papira, te deviza i
valuta. — Osiguravanje efekata proti
gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro
računi i tekući računi. — Unovčivanje mje-
nica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijed-
nosnih papira. — Kreditna pisma čekovi, vagila,
naputnice. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne
papire, dionice srećke, robu (Warrants), brodove i t. d.

Gradjevne vjerije.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinčoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

NOVO IZRADJENE
:: RADNIČKE KNJIGE ::

I
- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU,

Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru SPLIT, Marmontov trg. Telefon br. 149

Središnja
SARAJEVO

Dion. glavnica
K 4.000.000

Podružnice:
Osijek, Zagreb,
Rijeka, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja; a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio
na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrtnice zalihe, robu, pokretnine,
stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti
nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovornosno osiguranje
itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradje; e) proti
razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i
željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, mješo-
vita odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza,
životnih renta, udovinina i uzgojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko, štete se isplaćuju brzo i
kulantno! Zastupstva u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude
za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje.

Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Jedini domaći osiguravajući zavod. :- Utemeljena god. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj

palači, ugao Maravske i Prera-
dovljeve ulice.

GLAVNA ZASTUPSTVA:

Osijek, Rijeka, Sarajevo, Lju-
biljana.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica
industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospo-
darskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLOĐINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi . . . . . K 3,375.050.88
Prihod premija s pristojbama . . . . . K 1,571.135.97
Isplaćene odštete od postanka zavoda . . . . . K 6,400.996.52

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

g. VLADIMIR KULIĆ.

(3)

HRVATSKA TISKARA (D.R KRSTELJ I DRUGI) ŠIBENIK - DALMACIJA

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske urede.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte,
jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernejšim stroje-
vima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje
itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvoří i růžají
Ure za crkvene zvo-
ničky, dvorce, škole,
tvornice i vječnice,
samo u hravrosti izráží vlo-
ještě.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za Izvrstne proizvode.

I Z V O Z.